

LBRIS

We know
books

Primul Război Mondial

ATLAS ILUSTRAT

Verdun, Ypres, Doberdò, Passchendaele... toate sunt nume de localități de care se leagă suferințe și jertfe de nedescris. Fiecare localitate din Europa este legată într-un fel sau altul de evenimentele Primului Război Mondial. Suferințele cauzate de război sunt încă vii în amintirea locuitorilor. Cartea de față face o incursiune într-o perioadă în care visurile omenirii au fost spulberate. Conducătorii acelor vremuri au ales să-și târască națiunile într-un măcel fără sens, cu pierderi inimaginabile, în loc să accepte o soluție pașnică, considerată de ei dezonorantă. În cei patru ani de beligeranță se naște tehnica modernă de luptă. Încăierarea sângeroasă, numită de contemporani *Războiul cel Mare*, era menită să asigure pacea pentru totdeauna. Însă Puterile Aliate impun învingșilor condiții inexorabile, care anticipează de fapt imaginea năucitoare a unei noi conflagrații mondiale.

Cuprins

Lupta pentru reîmpărțirea lumii	3
Ofensiva din Vest	4
Războiul unui imperiu muribund	6
Bătălia de la Tannenberg	8
Încercări pentru încetarea războiului tranșeelor	10
Norul ucigaș	12
Printre munți și văi	14
Baia de sânge de la Verdun	16
Bătălia navală din Iutlanda	18
Bătălia de pe Somme	20
Gigantul îngenunchiat	22

Cavalerii văzduhurilor	24
Avionul de vânătoare Fokker Dr.I	26
Blocada din Vest	28
Bătălia de la Cambrai	30
Tancul Mark-IV	32
Lupii singuratici	34
Bombardierul trece peste toate	36
Germania își joacă ultima carte	38
Militar german și armamentul său	40
Pușcaș britanic și armamentul său	41
Zile negre	42
Armele amuțesc	44

Lupta pentru reîmpărțirea lumii

We know books

Biritorul revoluției industriale: Imperiul German

Odată cu trecerea în secolul al XX-lea, industria, transporturile și telecomunicațiile trec printr-o perioadă de prosperare, fapt ce atrage după sine căutarea unor noi piețe de desfacere, chiar și în zonele mai puțin abordate anterior. Concurența dintre curțile și dinastiile regale se manifestă prin atingerea unor năzuințe naționale, cum ar fi expansiunea, nivelul de dezvoltare și de bogăție. Aceste concepte coincid de fapt cu noțiunea de expansiune teritorială, însă aceasta nu se poate realiza decât în detrimentul altora. În a doua parte a secolului al XIX-lea, noua ordine economică mondială este dictată de Imperiul Britanic. Marea Britanie posedă cele mai multe dominioane și colonii, ea fiind cea mai importantă putere comercială și creditoare. Spre sfârșitul secolului apare un stat național nou, Imperiul German, cu un potențial politic și economic semnificativ, menit să surclaseze dominația britanică. Fondarea statului național unificat se realizează în 1871, când Prusia învinge

în pericol pacea, țările având pretenții teritoriale unele în defavoarea altora. Crizele politice internaționale se întesc, dar în ultimul moment una dintre părți se retrage tactic. Până la urmă totuși, scânteia războiului se aprinde în Balcani.

Casus belli

De-a lungul istoriei, Balcanii, „butoiul de pulbere al Europei”, au fost rareori o zonă pașnică. Națiunile, numeroase la număr, conviețuiesc pe un teritoriu restrâns, fiecare având de reproșat una altele multe acte reprobabile. Prin retragerea Imperiului Otoman, pe continent apar țări tinere, ambițioase, însetate de putere și dornice de a cuceri noi teritorii. În Serbia, de exemplu, la începutul secolului apare o ideologie hegemonistă, potrivit căreia popoarele slave din Balcani și chiar cele din Imperiul Austro-Ungar trebuie unificate sub egida sârbilor. Sunt popularizate numele orașelor și regiunilor ce ar putea fi alipite Serbiei Mari.

La 28 iunie 1914, la Sarajevo, sârbii naționaliști îl asasinează pe Franz Ferdinand, moștenitorul tronului austro-ungar. Acest eveniment amorsează tensiunea. Toată Europa se pregătește de război, iar rezerviștii sunt mobilizați. La data de 4 august, cele două mari puteri – Germania și Monarhia*** Austro-Ungară, cele trei puteri ale Antantei – Franța, Anglia și Rusia –, precum și Serbia și Belgia emit declarații de război. Toate comandamentele speră într-un război de scurtă durată, unde o singură bătălie va soluționa în mod favorabil problemele naționale. În fața comandamentelor teritoriale se adună mii de voluntari înflăcărați, în speranța unei aventuri irepetabile.

- * **Naționalist:** persoană cu sentiment național și patriotic, care se simte amenințată de celelalte națiuni
- ** **Compromis:** înțelegere bazată pe concesii reciproce
- *** **Monarhie:** formă statală autoritară

Imperiul Habsburgic și Franța, aceasta din urmă cedându-i Alsacia-Lorena. Astfel, Imperiul German, cu 80 de milioane de locuitori, devine cea mai importantă forță continentală, fapt îngrijorător pentru Franța. Abordând, timp de 25 de ani, o politică echilibrată și o diplomatie activă, cancelarul prusac Bismarck împiedică declanșarea unui nou război pe continent, însă după îndepărtarea lui, succesorii săi, îndeosebi împăratul Wilhelm al II-lea, visează la un imperiu german mondial.

Sisteme federale europene la începutul secolului al XX-lea

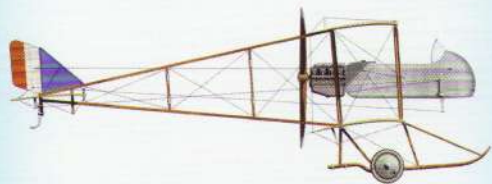
Înființarea acestor sisteme nu este o aspirație exclusiv germană, formarea unui imperiu colonial, pe lângă avatajele economice, având și o misiune civilizatoare. În anul 1892, constatând că Germania renăscută este capabilă să-și instituie pe continent o dominație absolută, Franța și Rusia încheie o alianță. Marea Britanie, eterna rivală a Franței în spațiul colonial, dorește o alianță cu Germania, menită să contracareze Alianța franco-rusă, însă Germania se opune. Planurile maritime ale Germaniei reprezintă un pericol real pentru flota engleză, astfel că francezii și englezii încheie și ei o alianță în anul 1904. Astfel ia naștere Antanta, careia în 1907 i se alătură și Rusia. Vechii dușmani trec cu vederea supărările de odinioară, coalizându-se în fața unui dușman comun. În acea vreme, alianțele și tratatele internaționale erau ținute în secret, iar mândria națională și naționalismul* nu lasă loc compromisurilor**. În primul deceniu al secolului al XX-lea are loc o cursă de înarmare competițională. De un deceniu și jumătate, pregătirile de război pun

TUNUL M 1897 DE 75 mm

Este piesa de artilerie ușoară franceză care se regăsește și în conflictele din cel de-al Doilea Război Mondial. Cavaleria din armatele Antantei este dotată cu artilerie ofensivă mobilă, însă traseul razant al proiectilelor împiedică distrugerea tranșeeilor de tragere.

BIPLANUL FARMAN

Primul avion francez cu două locuri și cu elice propulsive are șasiul puțin rezistent și este lipsit de armament. Dovedește necesitatea construirii unor avioane de recunoaștere.

MITRALIERA HOTCHKISS M 1914

Arma Hotchkiss, robustă și sigură, rămâne mult timp în dotarea armatei franceze, până în anul 1940. Acest model este dotat cu sistem de răcire cu aer. Având o greutate de circa 50 de kilograme, este greu de transportat și de manipulat.

PUȘCAȘ SCOTIAN CU PUȘCA LEE-ENFIELD CU BAIONETĂ

Este arma Trupelor Terestre Britanice, cu o bătaie lungă de peste 1 kilometru. Se fabrică în mai multe modele și dimensiuni. Lungimea exagerată a baionetei îngreunează utilizarea armei în tranșee, ea servindu-i soldatului în luptă corp la corp. În Primul Război Mondial au loc rareori asemenea lupte. În tranșee, soldații își folosesc lopățica de infanterie ascuțită, care servește la săparea locașurilor și tranșeeilor de apărare.

ANTECEDENTE

Austro-Ungaria încearcă menținerea supremației sale în Balcani, iar în urma încheierii Alianței ruso-franceze, Germania se găsește în fața unui pericol pe două fronturi. Pentru soluționarea acestui conflict, între 1897-1905, ia naștere Planul Schlieffen. Bazându-se pe mobilizarea lentă a Rusiei, re-dezvoltată din punct de vedere tehnic, planul ia în calcul distrugerea trupelor franceze în doar șase săptămâni, urmând ca trupele germane victorioase să fie imbarcate în trenuri și transportate spre răsărit, pentru oprirea trupelor rusești. Trupele germane, bine dotate tehnic, urmau să străbată teritoriul Belgiei neutre, să se posteze de-a lungul granițelor și să cucerească Parisul. „Veți fi acasă înainte de căderea frunzelor!” – le promite soldaților împăratul Wilhelm al II-lea.

Ofensiva din Vest

Iadul se dezlănțuie

La 5 august 1914 se deschide Frontul de Vest. Potrivit Planului Schlieffen, numeroase trupe germane trec granițele Belgiei neutre. Planul nu prevede nicio rezistență din partea belgiană, însă apărătorii fortificațiilor din jurul orașului Liège îngreunează avansarea invadatorilor. Artileria germană contraatacă cu ajutorul obuzierelor grele. În luptele de lângă Liège, armata imperială germană pierde cinci zile prețioase. Este prima piedică pusă în calea mașinării de luptă bine unse. Francezii subestimează mărimea și puterea armatei germane mobilizate. În primele lupte, ce au loc între forțele de recunoaștere, se folosesc arme ale unor vremuri demult apuse, uneori chiar săbii și sulite. Armata 1-a franceză, postată la granița elvețiană, rezistă atacurilor o perioadă de timp, fiind nevoită apoi să se retragă.

În Nord lucrurile se precipită. Charles Lanrezac, comandantul Armatei a 5-a, cunoaște adevărata forță a trupelor germane. La 21 septembrie, nemții traversează râul belgian Sambre, ripostând atacurilor franceze. Comandantul francez vede cele două divizii germane care se apropie de linia frontului și cere sprijinul comandamentului britanic pentru apărarea flancului stâng.

Forțele britanice intră în luptă cu trupele imperiale germane în orașul belgian Mons. Soldații Armatei 1-a sunt prinși în focul nimicitor al puștilor. Nemții sunt convinși că sunt în fața unui zid de mitraliere, dar de fapt se află față-n față cu pușcașii britanici. După câteva atacuri victorioase, britanicii sunt nevoiți să se retragă fiind surclasați de superioritatea numerică și de puterea artileriei germane. Drumurile Belgiei sunt luate cu asalt de refugiați belgieni și militari britanici în retragere. În ultima săptămână din august, forțele franco-britanice sunt în plină retragere. Planul germanilor începe să se clatine. Comandantul Helmuth von Moltke este nevoit să-și trimită trupele de pe flancul drept către Prusia de Răsărit, pentru contracararea rușilor treziți din letargie surprinzător de repede. Pe teritoriul francez, la Le Cateau, trupele britanice în retragere sunt nevoite să se lanseze în luptă cu trupele germane, măcelărindu-le. Britanicii vor plăti amarnic aceste ore de întârziere. Considerând că aliatul l-a abandonat, French vrea să-și salveze trupele prin unul dintre porturile maritime.

* **Obuzier:** piesă de artilerie cu țevă relativ scurtă

Prima bătălie de pe Marna

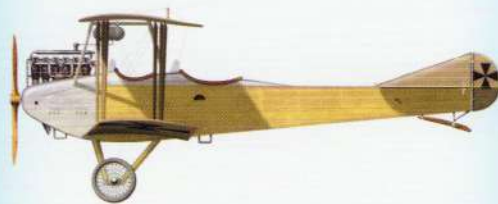
Armata 1 germană, urmărind trupele Puterilor Aliate în retragere, se apropie de Amiens. Francezii se regroupează și întăresc apărarea pe flancul stâng. Armata a 5-a franceză reține Armata a 2-a germană în drumul ei spre Paris. Armata 1-a se apropie de Paris, dar este surprinsă de Armata a 6-a franceză, nou formată. În grabă, soldații francezi sunt duși spre front de către taximetriștii parizieni. Grație datelor furnizate de recunoașterea aeriană, francezii reușesc să se infiltreze între pozițiile trupelor germane. La 5 septembrie, francezii lansează atacul general la nord de Paris, de-a lungul râului Marna, fiind sprijiniți pe parcurs și de alte formațiuni militare. Lupta se soldează cu pierderi de ambele părți, dar rezistența franceză și sosirea întăririlor îi obligă pe germani să se retragă în spatele râului Aisne. Pentru apărarea unor puncte strategice sosesc forțe germane noi. Lupta corp la corp se termină fără rezultat. Părțile își mențin pozițiile ocupate. Războiul tranșeelor ajunge și pe Frontul de Vest. Comandanții încearcă noi și noi tactici. Tranșeele de pe linia frontului se întind din ce în ce mai mult spre nord. Trupele britanice, greu încercate, ajung în octombrie 1914 în Flandra belgiană. Germanii se apropie de porturile strategice din Belgia și din Nordul Franței. Belgienii ridică ecluzele mării inundând vaste teritorii. Germanii se retrag astfel spre sud, apropiindu-se de orașul belgian Ypres. Rezerviștii germani, instruiți sumar sub ploaia gloanțelor britanice, nu reușesc să ducă la bun sfârșit nicio acțiune ofensivă, iar pe partea cealaltă, de la începutul misiunilor militare, forțele britanice pierd aproape trei sferturi din efective. Până la urmă, datorită mobilizării, inclusiv a bucătarilor și a personalului de administrație, britanicii, cu sprijinul francezilor detașați în zonă, rezistă ofensivei germane.

ARMAMENTUL PUTERILOR CENTRALE

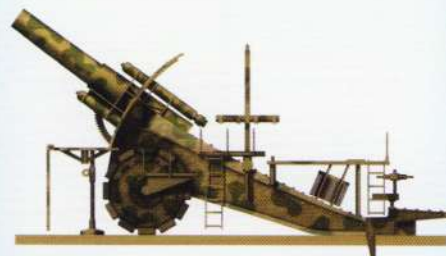
OBUZIERUL* M1898/09 DE 105 MM

Calibrul și puterea de distrugere ale obuzierului german sunt superioare celor ale obuzierelor aliaților. Armamentul greoi se transportă pe cale ferată. La nevoie, pe linia frontului, militarii construiesc linii de cale ferată.

AVIONUL DE RECUNOAȘTERE AVIATIC B.I.

Acest model german cu două locuri este încet, fragil și nedotat cu arme. Avionul cu o încărcătură maximă de circa o tonă este propulsat de un motor de 10 CP (cai putere) și atinge o viteză de aproximativ 100 de km/oră. Acest avion este considerat a fi „ochii” infanteriei.

BIG BERTHA

Obuzierul gigantic de 420 de mm a fost proiectat în timpul războiului ruso-nipon din anii 1904-1905. Pentru distrugerea fortificațiilor rusești, japonezii foloseau obuziere de 280 de mm fabricate de firma germană Krupp. Militarii Antantei îl consideră un armament greoi, imposibil de urnit din loc.

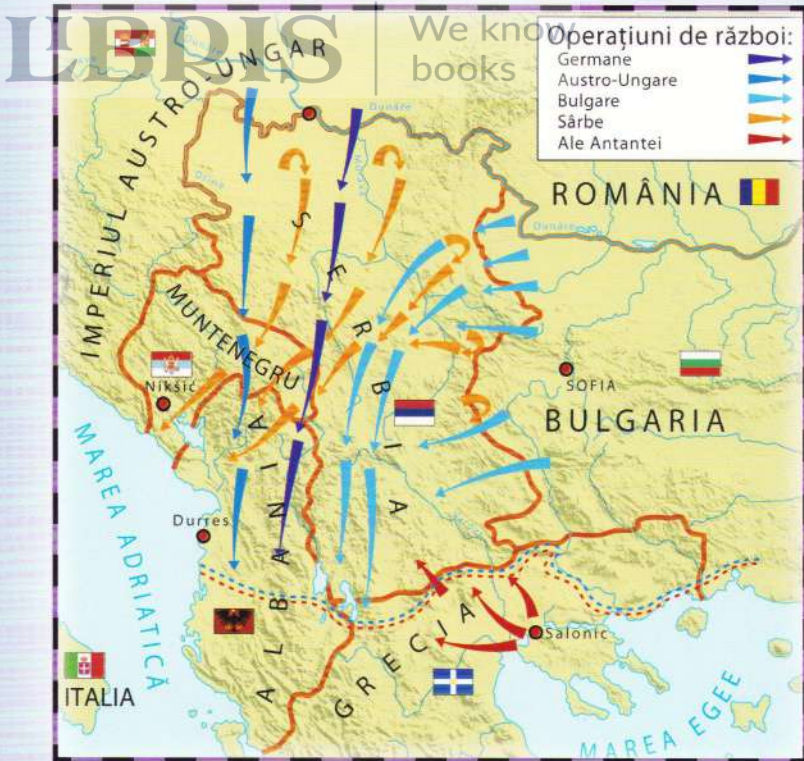
INFANTERIST GERMAN CU PUȘCĂ MAUSER

Este o armă de tragere individuală sigură, cu bătaie lungă, folosită de infanteria germană. Capacitatea cartușierei sale este de doar cinci cartușe, iar arma se reîncarcă anevoios, nefiind potrivită tragerilor foc cu foc. Are în dotare o baionetă mult prea lungă, necorespunzătoare în lupta corp la corp.

URMĂRI

Până la sosirea iernii, fața continentului, de la Marea Nordică până-n munții Elveției, este brăzdată de tranșee. Părțile și-au mobilizat rezervele, și-au dislocat trupele spre locurile fierbinți, însă fără succes. Speranța unui război fulgerător s-a destrămat, cerințele materiale și umane mari împovărând suplimentar populația nemobilizată. Se conturează pe zi ce trece imaginea unui război purtat pe mai multe fronturi.

ANTECEDENTE

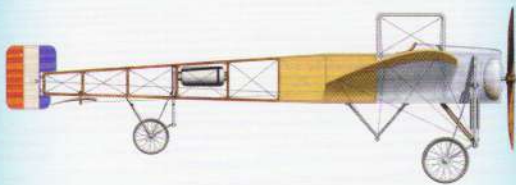
Imperiul Austro-Ungar își formează politica și legăturile cu țările din Balcani astfel încât să-și asigure hegemonia. Această strategie nu ia în considerare însă setea de noi teritorii a națiunilor slave din zonă. Poziția economică a imperiului rămâne mult în urma celei a Franței, a Italiei și a Germaniei. Pentru imperiu, pasivitatea reprezintă un pericol mult mai mare decât un posibil război. Printr-o expediție victorioasă în Balcani, Imperiul și-ar fi demonstrat superioritatea față de națiunile slave, iar celorlalte mari puteri le-ar fi dovedit că este capabil să-și rezolve singur problemele, fără compromisuri. Însă asasinarea moștenitorului tronului urnește din loc mașinăria de război austro-ungară.

ARMAMENTUL SÂRBEȘC

SOLDAT SÂRB

Armata sârbă este dotată și ea cu armament Mauser. Arma se încarcă prin țevă cu câte cinci cartușe. Bătălia puștii atinge chiar și 2 kilometri, însă loveste punctual doar sub un kilometru. Un pușcaș bine instruit este capabil să tragă 10-15 cartușe pe minut.

BLÉRIOT XI-2

Aviația sârbă este dotată cu avioane franceze, astfel din punct de vedere strategic se află înaintea aviației austro-ungare. Modelul XI este un descendent direct al celebrului avion cu care Blériot a traversat Canalul Măneștii.

Războiul unui imperiu muribund

Ținuturi și țări ostile

Armata sârbă, călită în cele două războaie balcanice, se găsește în fața unui inamic puternic. Țara, eminentă agrară, este lipsită de industrie militară, procurându-și armamentul din străinătate. Totodată îi lipsește artileria grea și fortificațiile de apărare. Armata austro-ungară ar trebui să iasă învingătoare în fața concentrării trupelor rusești pe linia frontului din Galiția, fiind clădită pe tradiții militare vechi. Totuși, comparativ cu armatele europene, aceasta se prezintă mediocru. Componenta slavă a imperiului multinațional, mai exact 70% dintre locuitorii săi, este considerată lipsită de încredere, în lupta antisârbă putându-se conta doar pe sprijinul națiunilor germanice, maghiare și musulmane bosniace. Teritoriul sârbilor putea fi ocupat numai prin escaladarea râurilor de frontieră, lipsite de poduri. Aceste râuri erau Sava și Dunărea la Nord și Drina, la Vest. Comandantul suprem, sârbul Radomir Putnik, își dispune cele trei armate din subordine, cu un efectiv de 450 de mii de militari, astfel încât să pună stavilă înaintării trupelor k.u.k.* dinspre Bosnia și din direcția nordică. Inamicul preocupat cu trecerea cursurilor de apă trebuie reținut cu orice preț și obligat să se retragă. Atacul austro-ungar pornește la data de 12 august. Dintre cele trei corpuri de armată k.u.k., Armatele a 5-a și a 6-a trec râul Drina dinspre Bosnia, iar Armata a 2-a râul Sava dinspre Nord. Atacul decisiv vine din direcția vestică. Pozițiile sârbilor sunt bombardate de pe navele de război cuirasate, numite *monitoare***. Sârbii luptă cu dârzenie, în timp ce militarilor imperiali le lipsește spiritul de luptă. Operațiunile militare sunt dirijate de mareșalul Putnik, aflat pe patul de spital. La patru zile de la începerea luptelor pornește contraofensiva. Armata a 3-a sârbă reține cu succes Armatele a 5-a și a 6-a, dinspre direcția Vest, iar Armatele 1-a și a 2-a obligă Armata a 2-a austro-ungară să se retragă. Sârbii atacă neîncetat, pătrunzând și pe teritoriul Bosniei. Astfel armata imperială primește primele lovituri, iar o mare parte a Armatei a 2-a este redirijată spre frontul rusesc. La 8 septembrie, comandamentul austro-ungar ordonă noi atacuri. Forțele k.u.k. controlează podurile de pe râuri. Momentul adevărului se apropie.